

V Bruseli 7. marca 2023
(OR. en)

7089/23

EDUC 83
ENV 200
CLIMA 109
SOC 159
JEUN 45
EMPL 114

VÝSLEDOK ROKOVANIA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Komu:	Delegácie
Predmet:	Závery Rady o zručnostiach a kompetenciách pre zelenú transformáciu

Delegáciám v prílohe zasielame uvedené závery Rady, ktoré Rada pre vzdelávanie, mládež, kultúru a šport schválila na zasadnutí 7. marca 2023.

Závery Rady o zručnostiach a kompetenciách pre zelenú transformáciu

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE

PRIPOMÍNA politické súvislosti týkajúce sa zručností a kompetencií potrebných na zelenú transformáciu, ako sa uvádzajú v prílohe k týmto záverom.

ZDÔRAŽŇUJE závery Európskej rady z 9. februára 2023¹, v ktorých sa apeluje na prijatie odvážnejších a ambicióznejších opatrení s cieľom ďalej rozvíjať zručnosti, ktoré sú potrebné v súvislosti so zelenou a digitálnou transformáciou, prostredníctvom vzdelávania, odbornej prípravy, zvyšovania úrovne zručností a rekvalifikácie, aby sa reagovalo na výzvy, ktoré predstavuje nedostatok pracovných síl a transformácia pracovných miest, a to aj v kontexte demografických výziev.

VÍTA navrhovanú iniciatívu nazvať rok 2023 Európskym rokom zručností a VYZDVIHUJE, že je potrebné vyvíjať spoločné úsilie zamerané na rekvalifikáciu a zvyšovanie úrovne zručností v záujme zelenej transformácie sociálne spravodlivým, inkluzívnym a nediskriminačným spôsobom a na posilnenie konkurencieschopnosti európskych podnikov a odolnosti európskej spoločnosti.

UZNÁVA, ŽE:

1. Globálne výzvy týkajúce sa životného prostredia, klímy a biodiverzity si vyžadujú naliehavú globálnu reakciu. Zelená transformácia a prechod na udržateľnosť vrátane prechodu na klimaticky neutrálne hospodárstvo vyvolávajú potrebu zásadnej transformácie našej spoločnosti v širokej škále sektorov. Európa musí ísť príkladom tým, že bude plniť ambiciózne ciele v oblasti životného prostredia, klímy a biodiverzity, posilňovať rast, konkurencieschopnosť a vytváranie kvalitných pracovných miest a zároveň chrániť životné prostredie a zabezpečovať spravodlivý prechod na hospodárstvo, ktoré je obehové a využíva zdroje efektívnejšie.

¹ Závery Európskej rady prijaté na mimoriadnom zasadnutí 9. februára 2023 (EUCO 1/23).

2. V snahe zachovať si konkurenčnú výhodu v technológiách pre zelenú transformáciu a udržateľný rozvoj musí Európska únia výrazne zintenzívniť rozsiahly vývoj, zavádzanie a demonštráciu nových technológií vo všetkých sektoroch a na celom jednotnom trhu a budovať nové inovačné hodnotové reťazce. Budú sa vytvárať nové „zelené pracovné miesta“, niektoré pracovné miesta budú popritom nahrádzané, iné zas nanovo zadefinované a to všetko si bude vyžadovať zmenené súbory zručností.
3. Je mimoriadne dôležité brať za základ angažovanosť v zelenej transformácii a udržateľnom rozvoji a povedomie o nich v spoločnosti ako celku. Základným prvkom pri uľahčovaní zelenej transformácie a udržateľného rozvoja je získavanie kľúčových kompetencií v perspektíve celoživotného vzdelávania vrátane ich nadobúdania už od raného veku, čo by sa malo zohľadňovať na všetkých úrovniach a vo všetkých typoch vzdelávania, odbornej prípravy a vzdelávacích dráh. Dôležitý je celoinštitucionálny prístup k udržateľnosti, ktorý zahŕňa všetky oblasti činnosti. Na základe odporúčania Rady zo 16. júna 2022 o vzdelávaní zameranom na zelenú transformáciu a udržateľný rozvoj² je naliehavo potrebné úsilie s cieľom podporiť systémy vzdelávania a odbornej prípravy v prijímaní opatrení na rozvoj zručností a kompetencií v záujme zelenej transformácie.
4. Zručnosti a kompetencie a súbory zručností potrebné na zelenú transformáciu majú rozmanitý charakter a stále sa objavujú nové, ako aj také, ktoré treba presnejšie určiť. V európskom rámci kompetencií v oblasti udržateľnosti nazvanom GreenComp³ sa opisujú „kompetencie v oblasti udržateľnosti“ ako kompetencie, ktoré zahŕňajú vedomosti, zručnosti a postoje, ktoré potrebujú vzdelávajúce sa osoby všetkých vekových kategórií na to, aby dokázali žiť, pracovať a konať udržateľným spôsobom. „Zelené zručnosti“ sa vzťahujú na odborné zručnosti, ktoré sa vyžadujú na všetkých úsekoch a úrovniach trhu práce v záujme zelenej transformácie, a to aj na úrovni vytvárania nových zelených pracovných miest. Patria sem aj prierezové zručnosti, ktoré umožňujú kritické myslenie, systémové myslenie, riešenie problémov a inováciu.

² Ú. v. EÚ C 243, 27.6.2022, s. 1.

³ Európska komisia, Spoločné výskumné centrum: *GreenComp. Európsky rámec kompetencií v oblasti udržateľnosti*, Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2022.

5. Zelená transformácia môže byť úspešná len vtedy, ak EÚ bude mať na ňu k dispozícii kvalifikovanú pracovnú silu. Ako sa uvádza v oznámení Komisie s názvom Priemyselný plán v kontexte Zelenej dohody určený pre vek emisnej neutrálnosti⁴, nedostatok pracovnej sily, ktorý je ešte vypuklejší vzhľadom na mieru voľných pracovných miest, sa v odvetviach považovaných za kľúčové pre zelenú transformáciu v rokoch 2015 až 2021 zdvojnásobil, pričom dopyt po technických zručnostiach v oblasti zelenej transformácie naďalej rastie. Zelené zručnosti a zvyšovanie úrovne zručností a rekvalifikácia pracovnej sily budú naliehavo potrebné na dosiahnutie prechodu na moderné a konkurencieschopné hospodárstvo efektívne využívajúce zdroje. Politiky zamerané na počiatočné a ďalšie formálne a neformálne vzdelávanie a odbornú prípravu a investície do zručností a kompetencií potrebných na zelenú transformáciu sú kľúčovým prvkom budúcej odolnosti a prosperity Európy.
6. Počiatočné a ďalšie odborné vzdelávanie a príprava (OVP), vysokoškolské vzdelávanie a vzdelávanie dospelých zohrávajú kľúčovú úlohu v reakcii na potrebu riešiť zmenu klímy a prispôbiť sa jej, zastaviť a zvrátiť stratu biodiverzity a zabezpečiť, aby sa zelená transformácia stala realitou, a to tým, že vybaví mladých aj dospelých zručnosťami a kompetenciami potrebnými na to, aby sa im darilo na vyvíjajúcom sa trhu práce a v spoločnosti, ako aj tým, že prispieje k rozvoju zelených riešení prostredníctvom technologických a sociálnych inovácií. Počiatočné a ďalšie OVP a vysokoškolské vzdelávanie môže prostredníctvom nadnárodnej spolupráce, napríklad prostredníctvom aliancií európskych univerzít a centier excelentnosti OVP, posilniť ich prínos k zelenej transformácii a udržateľnému rozvoju.
7. Uspokojovaním potrieb rôznych typov učiacich sa a trhu práce môžu systémy OVP a vysokoškolského vzdelávania podporiť zamestnateľnosť, sociálne začlenenie, sociálnu súdržnosť a rodovú rovnosť, uľahčiť rekvalifikáciu a zvyšovanie úrovne zručností, a to aj prostredníctvom flexibilných a pohotových príležitostí na celoživotné vzdelávanie, a prispieť k zvýšeniu počtu kvalifikovaných pracovníkov. V tejto súvislosti a v závislosti od vnútroštátnych okolností sa môže vzdelávaním dospelých takisto zvýšiť účasť dospelých na odbornej príprave počas celého pracovného života, a to v súlade s potrebami zvyšovania úrovne zručností a rekvalifikácie v záujme zelenej transformácie.

⁴ COM(2023) 62 final.

SÚHLASÍ S TÝM, ŽE:

1. Prispôsobenie počiatočného a ďalšieho OVP, vysokoškolského vzdelávania a vzdelávania dospelých v záujme podpory zelenej transformácie si vyžaduje zmapovanie súčasných a budúcich potrieb zručností vrátane identifikácie nových pracovných profilov a súborov zručností, profesijných potrieb a chýbajúcich zručností. Na identifikáciu týchto potrieb nových zručností na trhu práce je nevyhnutná spolupráca medzi poskytovateľmi vzdelávania a odbornej prípravy (verejnými aj súkromnými), subjektmi verejného sektora, výskumnými organizáciami, službami zamestnanosti, sociálnymi partnermi, podnikmi a inými príslušnými zainteresovanými stranami na vnútroštátnej aj regionálnej úrovni. Takisto monitorovanie prechodu vzdelávajúcich sa osôb na trh práce, napríklad sledovaním uplatnenia absolventov, môže pomôcť pri poskytovaní informácií, napríklad údajov o zosúladovaní ponúkaných a požadovaných pracovných miest a o relevantnosti nadobudnutých zručností a kompetencií.
2. Pri identifikácii súčasných a budúcich potrieb zručností môžu okrem toho pomôcť aj nástroje informovanosti pre oblasť zručností. V tejto súvislosti môže k spoločnému výkladu toho, aké zručnosti sú potrebné na úspešnú zelenú transformáciu na trhu práce, prispieť aj systematika zručností potrebných na zelenú transformáciu uvedená v Európskej klasifikácii zručností, kompetencií, kvalifikácií a povolání (ESCO)⁵, ktorá môže napríklad uľahčiť mobilitu vzdelávajúcich sa osôb a pracovníkov v rámci EÚ. Tieto nástroje môžu tiež pomôcť členským štátom a poskytovateľom vzdelávania a odbornej prípravy pri identifikácii „zelených“ prvkov, ktoré by mohli byť súčasťou počiatočného a ďalšieho OVP alebo vysokoškolského vzdelania a vzdelávacích príležitostí, ako aj súčasťou vzdelávania dospelých.
3. Vzhľadom na zmeny v pracovných profiloch a vznik nových povolání v dôsledku zelenej transformácie je nevyhnutné zabezpečiť v počiatočnom a ďalšom OVP, vo vysokoškolskom vzdelávaní aj vo vzdelávaní dospelých aktuálny a relevantný obsah. OVP a vysokoškolské vzdelávanie by sa mali v prípade potreby a v plnom súlade s inštitucionálnou autonómiou a akademickou slobodou zodpovedajúcim spôsobom zreformovať, pričom by sa mali vytvoriť nové vzdelávacie odbory alebo začleniť zelené zručnosti do existujúcej vzdelávacej ponuky.

⁵ ESCO (Európska klasifikácia zručností, kompetencií, kvalifikácií a povolání) je európska viacjazyčná klasifikácia zručností, kompetencií a povolání.

4. Poskytovanie vzdelávania a odbornej prípravy by malo zodpovedať potrebám tých, ktorí nastupujú na počiatočné vzdelávanie a odbornú prípravu, ako aj tých, ktorí potrebujú aktualizovať svoje zručnosti a kompetencie v reakcii na požiadavky svojej súčasnej práce alebo pri prechode na nové pracovné miesto a v rozširujúcich sa sektoroch. Preto je potrebné, aby členské štáty, ako aj poskytovatelia OVP a inštitúcie vysokoškolského vzdelávania preskúmali inovatívne a flexibilné spôsoby poskytovania vzdelávacích príležitostí na získanie zelených zručností, a to aj v odboroch STEAM, podľa možnosti vytvorením malých a prispôbivých vzdelávacích modulov, ktoré môžu byť okrem iného ukončené aj mikrocertifikátmi. Ďalej je potrebné rozvíjať vzdelávanie dospelých na sekundárnej a terciárnej úrovni, okrem iného prostredníctvom flexibilných vzdelávacích dráh, ktoré umožnia aktualizáciu, rozšírenie a prehĺbenie kompetencií. Pozornosť by sa mala venovať aj potvrdzovaniu a uznávaniu predchádzajúcich úspechov v práci a nadobudnutých zručností, ako aj certifikácii alebo akreditácii relevantných zručností a kompetencií v závislosti od vnútroštátneho kontextu. Hoci učenie sa prácou vrátane stáží a učňovskej prípravy uľahčuje zmeny postavenia na trhu práce, nájsť si vhodné pracovné miesto v novovznikajúcich sektoroch či v podnikoch, ktoré sa musia prispôbiť novým okolnostiam, môže byť veľmi náročné. Preto sú potrebné alternatívne spôsoby, ako poskytovať vzdelávacie príležitosti v pracovnom prostredí s cieľom pomôcť učiacim sa získať nové zelené zručnosti.

5. Učitelia a školitelia v počiatočnom a ďalšom OVP, vo vysokoškolskom vzdelávaní a vo vzdelávaní dospelých zohrávajú kľúčovú úlohu pri zelenej transformácii tým, že vzdelávajúcim sa osobám poskytujú aktuálne odborné, technické a iné zručnosti a kompetencie potrebné v rozvíjajúcich sa zelených odvetviach, ako aj na splnenie meniacich sa požiadaviek v existujúcich odvetviach. Z tohto pohľadu je nevyhnutné ďalej rozvíjať a aktualizovať vedomosti, zručnosti a kompetencie učiteľov, školiteľov a vzdelávací personál tým, že sa budú podporovať príležitosti na ich kontinuálny profesijný rozvoj, oceňovať ich zapojenie do vzdelávacích činností zameraných na zručnosti a kompetencie v záujme zelenej transformácie v kariérnych dráhach a podporovať spolupráca a partnerské učenie medzi poskytovateľmi OVP, inštitúciami vysokoškolského vzdelávania, výskumnými organizáciami, podnikmi a inými zainteresovanými stranami. V organizáciách, ktoré poskytujú vzdelávanie a odbornú prípravu, má okrem toho pri posilňovaní a podpore tohto rozvoja zásadný význam ich vedenie.
6. Sú potrebné ciele opatrenia na prilákanie mladých ľudí a dospelých bez ohľadu na ich rod a sociálno-ekonomické zázemie vrátane mladých ľudí a dospelých z vidieckych a vzdialených regiónov, ako sú najvzdialenejšie regióny EÚ, aby využívali vzdelávacie príležitosti na získanie zelených zručností. V prípade potreby a v plnom súlade s inštitucionálnou autonómiou a akademickou slobodou to zahŕňa odstránenie existujúcich prekážok a zábran, ktoré stoja v ceste akémukoľvek druhu vzdelávania, čiže riešenie otázok súvisiacich s mobilitou, prístupnosťou, rodovými nerovnosťami a stereotypmi, poradenstvom, osvetou, finančnou podporou pre jednotlivcov, podpornými službami pre učiacich sa, ako aj s uznávaním predchádzajúceho vzdelania. Mala by sa povzbudzovať a podporovať účasť žien a mužov v rovnakej miere prostredníctvom účinných systémov celoživotného poradenstva, ktoré sa posilnia počiatočným vzdelávaním a ďalšou odbornou prípravou profesijných poradcov a iných odborníkov v poradenstve.

VYZÝVA ČLENSKÉ ŠTÁTY, aby s náležitým ohľadom na inštitucionálnu autonómiu a akademickú slobodu a v súlade s vnútroštátnymi okolnosťami zohľadnili uvedené otázky, keď budú:

1. pokračovať v rozvíjaní kľúčových kompetencií a kompetencií v oblasti udržateľnosti v perspektíve celoživotného vzdelávania vrátane ich nadobúdania už od raného veku, a to na všetkých úrovniach a vo všetkých typoch vzdelávania, odbornej prípravy a vzdelávacích dráh⁶;
2. rozvíjať ponuku vzdelávania v záujme zelenej transformácie v počiatočnom a ďalšom OVP a v systémoch vysokoškolského vzdelávania, ako aj vo vzdelávaní dospelých, napríklad prostredníctvom mikrocertifikátov;
3. zapájať poskytovateľov vzdelávania a odbornej prípravy, výskumné organizácie, zamestnávateľov, sociálnych partnerov a iné príslušné zainteresované strany, ako aj spolupracovníkov z verejno-súkromného sektora do spoločnej identifikácie potrieb v oblasti rekvalifikácie a zvyšovania úrovne zručností v záujme zelenej transformácie;
4. podporovať a podnecovať poskytovateľov počiatočného a ďalšieho OVP, inštitúcie vysokoškolského vzdelávania a organizácie vzdelávania dospelých pri rozvoji a poskytovaní vzdelávacích príležitostí pre zelenú transformáciu vrátane vzdelávacích príležitostí v odboroch STEAM;
5. podporovať učiteľov, školiteľov, vzdelávací personál, profesijných poradcov a vedúcich pracovníkov pri získavaní a aktualizácii vedomostí, zručností a kompetencií potrebných na príspevok k zelenej transformácii a udržateľnému rozvoju, a to podporou počiatočnej odbornej prípravy a kontinuálneho profesijného rozvoja;

⁶ V súlade s odporúčaním Rady zo 16. júna 2022 o vzdelávaní zameranom na zelenú transformáciu a udržateľný rozvoj a s odporúčaním Rady z 22. mája 2018 o kľúčových kompetenciách pre celoživotné vzdelávanie (Ú. v. EÚ C 189, 4.6.2018, s. 1).

6. podnecovať a podporovať jednotlivcov, aby využívali príležitosti na vzdelávanie, zvyšovanie úrovne zručností alebo na rekvalifikáciu v rámci formálneho aj neformálneho vzdelávania a zapájali sa do mobility v záujme zelenej transformácie;
7. využívať dostupné nástroje EÚ a vnútroštátne nástroje a programy financovania, ako sú Erasmus+ a ESF+, na podporu zručností a kompetencií v záujme zelenej transformácie, čo zahŕňa aj výmenu osvedčených postupov a činnosti partnerského učenia.

VYZÝVA KOMISIU, aby s náležitým ohľadom na subsidiaritu a vnútroštátne okolnosti zohľadnila tieto závery pri:

1. podpore vzájomného učenia a výmene osvedčených postupov v oblasti zručností a kompetencií v záujme zelenej transformácie medzi členskými štátmi, sociálnymi partnermi, poskytovateľmi vzdelávania a odbornej prípravy, výskumnými organizáciami, úsekmi hospodárstva a inými príslušnými zainteresovanými stranami;
2. podpore nadnárodnej spolupráce a výmene osvedčených postupov súvisiacich so zručnosťami a kompetenciami potrebnými na zelenú transformáciu, a to aj prostredníctvom výmen študentov a zamestnancov v rámci programu Erasmus+ a spolupráce medzi inštitúciami vzdelávania a odbornej prípravy, ako sú aliancie európskych univerzít a centrá excelentnosti OVP;
3. zapájajú poskytovateľov vzdelávania a odbornej prípravy, priemyselných ekosystémov, sociálnych partnerov a všetkých príslušných zainteresovaných strán, a to aj na regionálnej a miestnej úrovni, prostredníctvom Paktu o zručnostiach do spoločnej identifikácie potrieb v oblasti rekvalifikácie a zvyšovania úrovne zručností v záujme zelenej transformácie;
4. ďalšom rozvoji dôkazovej základne pre zručnosti a kompetencie potrebné na zelenú transformáciu prostredníctvom spolupráce so strediskom Cedefop a s inými príslušnými organizáciami bez toho, aby vznikali nové oznamovacie povinnosti alebo akékoľvek ďalšie zaťaženie pre členské štáty;

5. pokračujúcom úsilí vyvíjanom spolu so stálou skupinou pre ukazovatele a referenčné hodnoty o vypracovanie možných ukazovateľov alebo celoúnijných cieľov v oblasti udržateľnosti vrátane ekologizácie systémov vzdelávania a odbornej prípravy;
 6. ďalšej propagácii existujúcich nástrojov a programov EÚ na podporu zručností a kompetencií potrebných na zelenú transformáciu v úzkej spolupráci s členskými štátmi;
 7. vykonávaní a príprave iniciatív zameraných na zvýšenie konkurencieschopnosti a budúcej pripravenosti Európy a na podporu členských štátov v snahe o úspešnú zelenú transformáciu vo vzdelávaní a odbornej príprave a prostredníctvom nich.
-

Politické súvislosti

1. Odporúčanie Rady z 22. mája 2018 o kľúčových kompetenciách pre celoživotné vzdelávanie, Ú. v. EÚ C 189, 4.6.2018, s. 1.
2. Odporúčanie Rady z 24. novembra 2020 týkajúce sa odborného vzdelávania a prípravy (OVP) pre udržateľnú konkurencieschopnosť, sociálnu spravodlivosť a odolnosť, Ú. v. EÚ C 417, 2.12.2020, s. 1.
3. Uznesenie Rady o strategickom rámci pre európsku spoluprácu vo vzdelávaní a odbornej príprave v záujme vytvorenia európskeho vzdelávacieho priestoru a neskôr (2021 – 2030), Ú. v. EÚ C 66, 26.2.2021, s. 1.
4. Uznesenie Rady o novom európskom programe vzdelávania dospelých na roky 2021 – 2030, Ú. v. EÚ C 504, 14.12.2021, s. 9.
5. Odporúčanie Rady z 5. apríla 2022 o budovaní mostov pre účinnú spoluprácu v oblasti vysokoškolského vzdelávania v Európe, Ú. v. EÚ C 160, 13.4.2022, s. 1.
6. Závery Rady o európskej stratégii na posilnenie postavenia inštitúcií vysokoškolského vzdelávania pre budúcnosť Európy, Ú. v. EÚ C 167, 21.4.2022, s. 9.
7. Odporúčanie Rady zo 16. júna 2022 o zabezpečení spravodlivej transformácie na klimaticky neutrálne hospodárstvo, Ú. v. EÚ C 243, 27.6.2022, s. 35.
8. Odporúčanie Rady zo 16. júna 2022 týkajúce sa európskeho prístupu k mikrocertifikátom pre celoživotné vzdelávanie a zamestnateľnosť, Ú. v. EÚ C 243, 27.6.2022, s. 10.
9. Odporúčanie Rady zo 16. júna 2022 týkajúce sa individuálnych vzdelávacích účtov, Ú. v. EÚ C 243, 27.6.2022, s. 26.
10. Odporúčanie Rady zo 16. júna 2022 o vzdelávaní zameranom na zelenú transformáciu a udržateľný rozvoj, Ú. v. EÚ C 243, 27.6.2022, s. 1.